

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
บริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
THE MANAGEMENT PARTICIPATION OF BASIC EDUCATIONAL
SCHOOL BOARDS IN OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF SISAKET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹ศิริชัย ศรีชัย, ²เจริญวิญญ์ สมพงษ์ธรรม, ³ธนาศักดิ์ ชำยกระโทก และ ⁴สิริมา บุรณกุล

¹Sirichai Srichai, ²Charoenwit Sompongdam

³Tanasak Kaykratok and ⁴Sirima Boonkuson

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand.

¹Sirichai.srichai2539@gmail.com

Received :January 20, 2022; Revised :February 12, 202; Accepted : May 2, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาต้นแบบ และสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา และศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

³ อาจารย์. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี

⁴ อาจารย์. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชธานี

พื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติที (t-test Independent Samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยรวมและราย ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รับทราบ/ชี้แจงรายรับ-รายจ่าย และโครงการที่โรงเรียนจะดำเนินงาน ควรมีส่วนร่วมในการ จัดสรรงบประมาณ และวางแผนการใช้งบประมาณร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา และควรมีส่วน ร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สถานศึกษาต้นแบบ, สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the management participation of Basic Educational School Boards in modeling schools and opportunity expansion schools under the jurisdiction of Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 classified by types of schools and recommendation of suggestions on management participation of Basic Educational School Boards. The sample consisted of 278 basic education school board members. The research tool was a five-level rating scale with the reliability of .96. The statistics used in this research were Frequency, Percentage, Mean, Standard Division, Independent Sample t-test, and content analysis. The findings were as follows: 1) The participation of Basic Educational School Board members as a whole was at the high level. 2) The comparison of the Basic Education School Board classified by school types, both as a whole and in individual aspects were statistically different at .05 level of significance. 3)

Recommendation of suggestions on management participation of Basic Educational School Boards compiled of Basic Educational School Board should be informed on incomes and expenses of schools, participate on project planning, budgeting, and budget utilization, and participate on school budget auditing.

Keywords : Participation, Basic Educational School Board, Modeling Schools, Opportunity Expansion Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการศึกษาคือ การมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ หลายส่วนรวมทั้งประชาชนด้วย โดยมีเจตนารมณ์ให้สังคม ชุมชน รวมไปถึงท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน รวมทั้งมีการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้จัดการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดทำสาระ หลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่กำหนดหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติอีกด้วย จากการศึกษาผลงานวิจัยของนักการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาของภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ยังมีปัญหาและไม่เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์มากนัก ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ เกื้อหทัย กาชัย และ คณะ (2559) พบว่า คณะกรรมการที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับที่ไม่สูง จะขาดความมั่นใจในความรู้ ความสามารถของตนเอง ตลอดจนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะให้กับทางโรงเรียน และคณะกรรมการที่มีฐานะทางครอบครัวที่มีฐานะยากจน จำเป็นให้ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ เพื่อการทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ส่งผลให้ทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาได้ไม่เต็มที่ ส่วน พิกริ แก้วนวล (2560) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ที่มิชอบทบทวนอย่างยิ่ง และเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาฯ ยังไม่เข้าใจบทบาทอย่างแท้จริง และไม่มีหน้าที่หรือบทบาทที่ชัดเจนเท่าที่ควร เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควร

สร้างความตระหนัก และสร้างองค์ความรู้ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 หน่วยงานทางการศึกษา ที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนทุกคนให้สูงขึ้น และนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จากการสังเคราะห์ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งควรวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนและโรงเรียน เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการส่งเสริมให้โรงเรียนกำหนดเป็น แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานในกลุ่มสาระและรายละเอียดของโรงเรียน ประเมินทบทวนผลการพัฒนาตามเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่กำหนดพร้อมทั้งจัดกิจกรรมนิเทศ ภายในโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการค้นหาวิธีการปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ (Best practices) ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมของสถานศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานใน ภาพรวมของโรงเรียน ควรใช้ข้อมูลสารสนเทศจากผลการประเมินในการกำหนดนโยบายและ วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ควรนิเทศ กำกับ ติดตาม การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ควรวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุง พัฒนา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ภาษา สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริม ความรู้และทักษะทางวิชาการให้มากขึ้น และสนับสนุนงบประมาณ และสื่ออุปกรณ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1, 2563) จะเห็นได้ว่า สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ต้องรีบเร่งปรับปรุง และ พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และยกระดับสถานศึกษาของตนเอง ให้เป็นสถานศึกษาที่มีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ในทุกด้าน

จากสภาพดังกล่าว จึงได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้ประโยชน์ต่อการ บริหารงานโรงเรียน ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนปฏิบัติการนโยบายต่าง ๆ ใช้

เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาด้านแบบกับสถานศึกษาทั่วไปของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาด้านแบบ และสถานศึกษาทั่วไปของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 มีประชากร จำนวน 655 คน จำแนกเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาด้านแบบ จำนวน 63 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาทั่วไปของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 592 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาด้านแบบ และสถานศึกษาทั่วไปของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน จำแนกเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 52 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาทั่วไปของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 226 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามประเภทสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาต้นแบบ และสถานศึกษาทั่วไป

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ใช้ขอบข่ายการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามคู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562 (2562) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาต้นแบบกับสถานศึกษาทั่วไปของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาต้นแบบ และสถานศึกษาทั่วไป และศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภทสถานศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นคำถามปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภทสถานศึกษา ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

4.2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาต้นแบบกับสถานศึกษาทั่วไปของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาต้นแบบ และสถานศึกษาทั่วไป โดยใช้ค่าที (t-test Independent Samples)

4.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาหาค่าความถี่

ผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สรุปผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ/ชี้แจงรายรับ-รายจ่าย และโครงการที่โรงเรียนจะดำเนินงาน ควรมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ และวางแผนการใช้

งบประมาณร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา และควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป และอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสนใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และในปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายต่างๆ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามาบริหารงานต่างๆ ในสถานศึกษาร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะด้านการกำหนดนโยบาย วางแผนการบริหารงานในสถานศึกษา จึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) ด้านการบริหารบุคคล โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ มีส่วนร่วมในการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของครูบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษานั้นเป็นงานที่สำคัญ จึงมุ่งส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษา การตรวจสอบ และประเมินผล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา และส่งเสริมให้มีวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาให้เกิดการ

บริหารที่คล่องตัว บรรลุผลตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาที่วางไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทรเพ็ญ ดาโสม (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ด้านการบริหารบุคคล โดยรวม อยู่ในระดับมาก (2) ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ มีส่วนร่วมในการกำกับ และติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการศึกษา และให้คำแนะนำการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น จึงให้ความสำคัญต่อมีส่วนร่วมในการกำกับ และติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการศึกษา และให้คำแนะนำการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา โดยมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และอยากเห็นสถานศึกษาที่อยู่ภายในชุมชนให้มีความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและมีมาตรฐานที่ควรจะเป็น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร.ลรัตน์ ฮามพิทักษ์ และ ชัยณพงค์ ศรีจันทร์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารวิชาการ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3) ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการ ของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน เด็กทุกคนที่อยู่ในเขตบริการให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญกับบุตร หลาน ที่ศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนนั้น ๆ จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนเด็กทุกคนที่อยู่ในเขตบริการให้ได้รับ

การศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรานอม จันทิมา (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทาง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียน ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวม อยู่ในระดับมาก และ (4) ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3 อันดับแรก ดังนี้ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ มีการระดมทรัพยากร เพื่อมาสนับสนุนสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุน เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการออกระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารการเงินของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารงบประมาณ และอาจเพราะมีสถานภาพที่แตกต่างกัน มีภาระหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบจึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทั้งสถานที่ตั้งของสถานศึกษา มีความต่างกัน เช่น สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมืองหรือชุมชนขนาดใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ ความพร้อมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามาก ซึ่งต่างจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชนบทที่อาจจะขาดทั้งความพร้อม ความรู้ ความสามารถ ความพร้อมทางเศรษฐกิจ และเวลา เนื่องจากต้องใช้เวลาไปกับการทำเกษตรกรรม และอีกประการอาจเนื่องจากระดับการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และอีกหนึ่งสาเหตุที่สำคัญ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ (คิดเป็นร้อยละ 16.91) ซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ภายนอกสถานศึกษา และไม่มีความรู้ในการบริหารงานด้านการบริหารงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศรพล ปิ่นขจร และ ธีระ ภูติ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง มีความเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคณะครูในสถานศึกษา ขาดเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมต้องทำงานประกอบกิจการส่วนตัว ขาดระบบการติดต่อประชาสัมพันธ์ที่ดี คณะกรรมการสถานศึกษาขาดแรงจูงใจที่ดีในการเข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานในสถานศึกษา คณะกรรมการยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโดยตรง

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาต้นแบบกับสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาต้นแบบ มีส่วนร่วมสูงกว่าสถานศึกษาทั่วไปขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความพร้อมด้านต่างๆ ของสถานศึกษาและความพร้อมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาต้นแบบ มีความตระหนักเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษามากกว่าและมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา และอาจเนื่องจากสถานศึกษาต้นแบบ ตั้งอยู่ในชุมชนเมืองหรือชุมชนขนาดใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพร้อมทั้งความรู้ความสามารถ ความพร้อมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามาก อีกทั้งสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน ก็อาจทำให้ทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่สถานศึกษาต้นแบบกับสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป จึงส่งผลให้ผลการศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา ธิมาชัย (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์เพ็ญ ดาโสม (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประเภทต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีดังนี้ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ/ชี้แจงรายรับ-รายจ่าย และโครงการที่โรงเรียนจะดำเนินงาน ควรมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ และวางแผนการใช้งบประมาณร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิกรี แก้วนวล (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณในแต่ละปีของสถานศึกษาและต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและวางแผนการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร.ลรัตน์ ฮามพิทักษ์ และ ชิณพงค์ ศรจันทร์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ควรชี้แจงรายละเอียดแผนการใช้งบประมาณประจำปีให้คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นอย่างชัดเจน พร้อมทั้งผลการใช้งบประมาณหลังการปฏิบัติ รวมทั้งต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาให้มากขึ้น ต้องเปิดโอกาสให้รับทราบรายรับรายจ่าย และโครงการที่โรงเรียนจะดำเนินงาน รวมทั้งค่าใช้จ่ายอย่างเป็นรูปธรรมที่แน่นอนและชัดเจน นอกจากนี้ อาจจัดสรรงบประมาณและสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาทุกส่วนของสังคม ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตน เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความ

ต้องการของผู้เรียนการบริหารจัดการด้านการศึกษาในสถานศึกษาหรือโรงเรียนงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญถือเป็นงานหลักที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ ครูได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการงานวิชาการซึ่งการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญคือ การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษามาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดหากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษาผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจรู้จักปรับปรุงตนเองรู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจการยอมรับนับถือจากชุมชนสังคมอันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

เกื้อหทัย กาชัย, สมศักดิ์ บุญสาธ และ วิไลลักษณ์ บุญเคลือบ. (2559, 26 พฤศจิกายน). การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดกลางพื้นที่พิเศษ อำเภอมะนังสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2.

จันทร์เพ็ญ ดาโสม. (2558). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

<https://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>

ดริลรัตน์ ฮามพิทักษ์ และชิณพงค์ ศรีจันทร์. (2562). แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสารบัณฑิตศึกษา, 16(74), 118-130.

ปัญญา ธิมาชัย. (2556). การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

- ปรานอม จันทิมา. (2557). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- พีกรี้ แก้วนวล. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
บริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. (2563). รายงานผลการทดสอบ
ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562. เอกสาร สน. ที่ 1/2563,
กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการดำเนินงานของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พ.ศ. 2562. แม่ทัพพอยท์.
- อิสรพล ปิ่นขจร และ ชีระ ภูดี. (2556). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร
สถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 3(3), 108-113.